

UNIVERZA V LJUBLJANI
PEDAGOŠKA FAKULTETA
Študijski program: Predšolska vzgoja

Lutka med domom in vrtcem

DIPLOMSKA NALOGA

Mentor:
prof. Edvard Majaron

Maruša Vrečko

Ljubljana, julij 2012

ZAHVALA

V prvi vrsti bi se rada zahvalila mentorju prof. Edvardu Majaronu za vse predloge, pomoč in motivacijo pri raziskovanju diplomske naloge ter za vse ideje, na podlagi katerih sem osvojila višjo raven spoznavanja sodelovanja z lutkovnim gradivom in lutko samo.

Slednja zahvala gre tistim članom družine, ki so me bodrili ves čas študija in nikoli niso nehali verjeti vame, predvsem partnerju Alešu Pogačarju.

Diplomsko nalogo posvečam hčerki Zoji Pogačar in se ji hkrati zahvaljujem za vso pomoč pri raziskovanju.

POVZETEK

Cilj moje diplomske naloge je bil raziskati knjigo »Travnik kliče«, avtorjev Marije Grginič in Edija Majarona, s katero želita spodbuditi tako starše kot tudi strokovne delavke vrtcev, da se s pomočjo priročnika lotijo kakovostnega ustvarjanja na vzgojno- izobraževalnem področju in preživljanja kvalitetnega časa z otroki. Knjigi je priložena tudi ročna lutka-medvedek Snežko, ki ima glavno vlogo pri izvajanju vseh dejavnosti in ponuja neskončno možnosti za pristen stik, motivacijo in igro otrok.

Zanimalo me je, kako bom knjigo in ideje v njej lahko uporabila za dejavnosti v vrtcu, za starostno skupino 3-4 letnih otrok. Kako bosta lutka in moj pristop z njo vplivala na otroke in kakšen odnos imajo otroci do lutk.

Ker se zavedam, da ima vse premalo otrok svoje lutke in velik primanjkljaj iger z njimi, sem si zadala cilj, da si bodo otroci z mojo pomočjo izdelali svoje lutke in se z njimi po mili volji igrali. Moj namen je bil spodbuditi tako otroke kot njihove starše, da lutke uporabljajo pri igri in z njimi odkrivajo neskončno možnosti za ustvarjanje in izpopolnjevanje domišljijskega sveta.

Spoznala sem, da je knjiga »Travnik kliče« z dodatkom prikupnega plišastega medvedka Snežka odličen pripomoček za čisto vsakogar, ki bi rad odkrival svet lutk na tisoč in en način in otroku podaril ogromno veselja in zabave. Knjiga je pisana na kožo predšolskim otrokom, saj zajema prav vse teme, ki male nadobudneže zanimajo in okrog katerih se vrti njihov prehitro minljiv čas brezskrbnega otroštva.

Otroci so ob izdelavi lutk in kasneje v igranju lutkovnih predstav neskončno uživali in to je največ, kar sem jim s pomočjo knjige lahko omogočila. Lutke izzivajo domišljijo in ustvarjalnost, kar je ključnega pomena za nadaljnji razvoj.

»Travnik kliče!«

KLJUČNE BESEDE: otrok, lutka, vrtec, dom, lutkovna predstava, predšolsko obdobje

SUMMARY

The goal of my diploma work is the research of the book »Travnik kliče« (The Meadow is Calling), by the authors Marija Grginič and Edi Marajon whose wish is to encourage parents and teachers in kindergartens to, with the aid of a manual, start to tackle the issue of creative activity in the field of bringing up and education and to spend quality time with the children. A hand marionette – bear called Snežko is attached to the book and he has the leading role in the exercise of all activities and at the same time offers an infinite range of possibilities for a genuine contact, motivation and the play of the children.

I was very interested in the use the book and the ideas in it in the activities in the kindergarten with the age group from three to four years. How will the marionette and my approach to it be taken by the children and what is their attitude towards marionettes?

As I am well aware of the fact that very few children have their own marionettes and that they miss playing with them, I decided that the children will make, with my help, puppets by themselves and will play with them as much as they wish. My aim was to give incentive to the children as well as to their parents to use puppets in their play and to discover with them the infinite range of creative possibilities and to use them to help them enlarge the world of imagination.

I have seen that the book »Travnik kliče« together with the pleasant teddy bear Snežko is an excellent tool for anyone who would like to discover the world of marionettes in many ways and who would like to give the child a lot of joy and entertainment. The book is just the right thing for pre-school children as it comprises all the themes in which youngsters are interested in and around which all their too fast running time of worryfree childhood is spinning.

The children enjoyed immensely the creation of puppets and later the shows, which was the best I could offer them with the help of the book. Marionettes encourage imagination and creativity which is of utmost importance for further development and growth.

»Travnik kliče!«

KEY WORDS: child, puppet, kindergarten, home, puppet show, pre-school period

KAZALO

UVOD	6
1. TEORETIČNI DEL	7
1.1 Otrok in lutka	7
1.2 Lutka	7
1.3 Igrače in predmeti	8
1.4 Ploske lutke	8
1.5 Marionete	8
1.6 Telesne lutke	8
1.7 Otroci izdelujejo lutke	9
1.8 Vloga vzgojitelja/učitelja	9
2. EMPIRIČNI DEL	11
2.1 Dejavnosti v domačem okolju	11
2.2 Dejavnosti v vrtcu	13
2.2.1. Dejavnost: Ovčka Mili	14
2.2.2. Dejavnost: Metuljček cekinček	19
2.2.3. Dejavnost: Lutke iz kuhalnic in lutki iz nogavičk	22
3. REZULTATI	27
4. ZAKLJUČEK	39
5. VIRI	41
6. PRILOGA	42
ANKETA	42

KAZALO SLIK:

Slika 1: Deklica se igra z marioneto	11
Slika 2: Deklica nudi pomoč dečku pri lepljenju	15

Slika 3: Izdelovanje lutke ovčka Mili.....	16
Slika 4: Nakup vstopnic.....	16
Slika 5: Utrinek pred predstavo.....	16
Slika 6: Medvedek Snežko.....	19
Slika 7: Deček pri izdelavi svojega metulja.....	20
Slika 8: Medvedek Snežko in »Rokica«.....	20
Slika 9: Igra dveh pisanih metuljev.....	20
Slika 10: Ženini in neveste v pripravljenosti.....	23
Slika 11: Poroka Štefana in Micke.....	23
Slika 12: Poroka neveste in g. Nogavičnika.....	24
Slika 13: Snubitev	24
Slika 14: Risanje lutke po želji.....	24
Slika 15: Ogled knjige »Travnik kliče«.....	25

KAZALO GRAFOV:

Graf 1: Ali ima vaš otrok svojo lutko?.....	29
Graf 2: Kako je otrok dobil lutko?.....	29
Graf 3: Ali je vaš otrok že kdaj obiskal lutkovno gledališče?.....	30
Graf 4: S kom si je ogledal predstavo?.....	30
Graf 5: Ali menite, da ima lutka pomembno vlogo v otrokovem otroštvu?.....	31
Graf 6: Ali se s svojim otrokom doma kdaj igrate z lutkami?.....	35
Graf 7: Ali bi si po priporočilih strokovne delavke vrtca ogledali knjigo z idejami o lutkovnih dejavnostih in se jih z otrokom tudi lotili?.....	35
Graf 8: Ste že kdaj dobili kakšen predlog oziroma pobudo za lutkovne dejavnosti s strani strokovnih delavk?.....	36

UVOD

Živimo v času, ko je dosegljivo vse...no, skoraj vse. Domišljije žal ali na srečo ne moremo kupiti. Lutka je tako preprost "pripomoček", kateremu z drobcem domišljije vdahnemo življenje. Lutka lahko postane vse tisto, kar želimo...kjerkoli...kadarkoli. A kje začeti?

Starši polagajo svoje upe na vzgojiteljice, vzgojiteljice si želijo spodbude staršev...Kdo je torej tisti pravi? Vsi smo tisti "pravi"! Prisluhni moramo otroku v sebi in ga izraziti. Prevečkrat podlegamo vplivu potrošništva, ki nas dobesedno sili v nepotrebno zapravljanje denarja za različne drage igračke, ki v zelo kratkem času obležijo v kateri od škatel...pozabljene, nepomembne in nepotrebne. Z lutko je drugače. Vsak trenutek lahko postane tisto nekaj, kar si želimo. Vse, kar potrebujemo je le, da domišljiji pustimo prosto pot in brezobličnemu materialu vdahnemo življenje. Da je temu res tako, dokazuje tudi moja diplomska naloga.

Tema moje diplomske naloge je "Lutka med domom in vrtcem" in predvsem raziskovanje knjige Travnik kliče, s katero avtorja spodbujata ustvarjalnost staršev in vzgojiteljev z otroki na različnih področjih, v ospredje postavljam dejavnosti z lutko. Knjiga je namenjena otrokom, starim 3-4 leta. Zanima me, koliko so dejavnosti dejansko primerne za to starostno obdobje in koliko raznovrstnih tem se dotikajo. Kako se na njih odzovejo predšolski otroci in v kakšne dejavnosti se lahko na podlagi predlaganih tem razvijejo.

Hkrati me zanima, koliko staršev je otroke že peljalo v lutkovno gledališče. Koliko se starši otrok ukvarjajo z lutko kot tako. Jo izdelajo sami ali jo kupijo. Otroci sploh imajo doma svoje lutke? Koliko staršev bi se bilo pripravljenih lotiti tovrstnih dejavnosti z otrokom samoiniciativno?

Tovrstne informacije bom dobila s pomočjo ankete.

1. TEORETIČNI DEL

LUTKA - IDEALNA POVEZAVA DIDAKTIČNIH SMOTROV

Lutka združuje skoraj vse discipline, pomembne za otrokov razvoj, kot so zaznava, razumevanje, gibanje, govor, sodelovanje z okoljem. Otrokovo izražanje z lutko je njegov način sporočanja osebnega mnenja o okolju, ki ga obdaja. Z lutko odkriva parabolične igre in bogastvo metaforičnega mišljenja in izražanja. Lutka vzbuja otrokovo domišljijo in ustvarjalnost, dva najpomembnejša elementa za nadaljnji razvoj.

1.1 Otrok in lutka

To vero lahko primerjamo z animizmom, kjer ima vsak predmet svojo dušo. Tudi igrača ima dušo v otrokovi domišljiji. Morda tu najdemo enega od razlogov, da lutke otroke tako očarajo. To je seveda privilegij lutk, saj zgloda, da njihova enostavnost nekatere odrasle odbija in ne pristajajo na simbolično poenostavljeno svojo prisposodbo. Vemo, da otrok lažje vzpostavi kontakt z lutko kot z vzgojiteljico, včasih celo s starši. To lahko razložimo le na energetski ravni in z otrokovim strahom pred odraslim, z negotovostjo v vzpostavljanju komunikacije, ki mu jo posrednik - lutka zelo olajša. In prav to poskušamo izkoristiti, da otrok na manj stresen način sprejema okolje, v katerem živi in sporoča svoj odnos do njega. Komunikacija z lutko poteka v dveh smereh: najprej se odrasli z lutko v roki naslavlja na otroka, potem pa bo tudi otrok skozi lutko, morda animacijo igrače, reagiral in poskušal izraziti svoje mnenje. Seveda je otrokova igra posledica prve, zavisi pa od tega, da jo oba sprejmeta kot »brezoseben« način komuniciranja; taka »izmenjava mnenj« je vir nešteti možnosti otroku posredovati naše izkušnje in poznavanje sveta in družbe. Stališče lutke bo otrok lažje sprejel, saj je lutka avtoriteta, ki si jo je izbral sam in mu ni bila »vsiljena«. Tako lutka postane posrednik med otrokom in okoljem.

1.2 Lutka

Lutke, ki jih uporabljamo v tej komunikaciji, so lahko zelo enostavne, najpreprostejše so kar naši **prsti in roke**, ki jim lahko dodatno narišemo obraze in jih oblečemo v obleke iz plastelina. Napravimo jih lahko iz rokavic, nogavic ali škarnicljjev. Poleg nekaj ročne spretnosti moramo imeti še občutek za obliko: okrogla, ovalna, oglata, rogata... forma je eden od elementov, ki določajo lutkin značaj. Drugi je barva (poimenovanje, tople in hladne barve...), pa izbira materiala (gladek, mehak, trd, grob, bleščeč, ..). Pri takih preprostih lutkah se otrok spozna s simbolično-semiotičnimi znaki za dele obraza, (npr. dve piki za oči). Animiramo »personificirane« dele telesa, recimo: roka se odpravi na

sprehod, ali pa komolec opazuje svojo okolico, koleno postane plešasti radovednež, nogi postaneta partnerja v dobrem in slabem. Vse te preproste »lutke« imajo cilj obvladati motoriko in premakniti osebo iz telesa v njegov del: kaj vidi moja roka, moje koleno.... Vzpostavljajo pa tudi neposreden dotik, ki je poleg pogleda najmočnejši komunikacijski znak; nekateri otroci se ga sramujejo, drugih ga je strah. Ko pa animirajo te vrste »lutk«, postane dotik spontan del zaznave, pri otroku se razvijajo občutljivost in dojemljivost ter občutek za gibalno sporočanje.

Vsaka lutka ima drugačne možnosti in način gibanja. Po gibanju prepoznamo njen značaj (n.pr. deček v teku, podrsavajoči dedek, plazeča se lisica...). Otrok bo prepoznal gibanje, ga primerjal s svojim opazovanjem in izkušnjo, poskusil ga bo tudi sam »zaigrati«.

Lutka ima tudi svoj prepoznaven glas, artikuliran ali neartikuliran. Otrok najprej sprejema *neverbalno komunikacijo* (kot del svoje izkušnje), postopoma pa si bogati govorno izražanje. Pri tem imajo pomembno vlogo lahko prav »mimične« lutke - roke, nogavičke ali papirne vrečke, saj z odpiranjem ust posnemajo in poudarjajo otrokovo izgovarjavo.

1.3 Igrače in predmeti z animacijo dobijo novo, metaforično vlogo. Pogosto ne predstavljajo le sebe, ampak »igrajo vlogo« v različnih situacijah, ki jih otrok želi razrešiti po svoje. Otrok bo sprejel tak način komunikacije in v njegovi igri bomo prepoznali marsikakšen problem iz njegovega mikrokozmosa. V pogovoru dveh kamnov pa lahko zaslutimo tek tisočletij.

1.4 Ploske lutke so pomembne za razvoj otrokove likovne občutljivosti in orientacije v prostoru. Gre za »prevod« risbe v gibanje in odnos te forme do drugega predmeta. Spozna izrazitost profilov, pojmov spredaj, zadaj, relativnost velikosti in način vzpostavljanja komunikacije na posreden način.

1.5 Marionete simbolizirajo manipulacijo: nad njimi je vedno nekdo, ki dirigira njihove gibe. To intuitivno začuti tudi otrok in tako prepozna socialne modele in relativnost situacij. Prav zato jim moramo omočiti, da si naredijo in animirajo preproste marionete, saj jim pomagajo graditi pozitivno samopodobo.

1.6 V tem smislu so zanimive tudi **telesne lutke**, obešene okoli vratu in nošene pred animatorjem, saj so medstopnja do »gledališke« igre, prispevajo k obvladovanju prostora in premagovanju strahu pred nastopom. Tudi gledališče senc - bodisi črnih ali barvnih - otroku pomaga premagovati strahove, popelje ga

v svet fantazije in poezije. Tako bi lahko nadaljevali z nizanjem in opisovanjem še vrste lutkovnih tehnik, vse pa naj bi nam pomagale najti najprimernejši, spontan in naraven stik z otroki.

1.7 Otroci izdelujejo lutke

Že sorazmerno majhni otroci so sposobni izdelati razne vrste lutk iz pripravljenih elementov, nekatere popolnoma samostojno, druge s pomočjo starejših vrstnikov ali vzgojitelja. Pri tem bodo razvijali ročne spretnosti, likovno občutljivost, prepoznavanje in obdelovanje raznih materialov - papirja, kartona, plastike, lesa, raznih vrst blaga, volne, usnja... Spoznali bodo razna orodja in njihovo uporabo, zaslutili bodo skladnost materialov, spoznali pa tudi probleme okolja in potrebno skrb zanj. Sestavljalne igrače so pomembne pri sledenju otrokovega razvoja. V tem pogledu je ustvarjalno neskončno možnosti sestaviti iz pripravljenih elementov lutkin obraz, telo, obleko... Tu pa se začne nov izziv: oživiti novorojeno lutko. Samo gibanje še ni dovolj. S potrpežljivim vzorom odraslega bo našel čar animacije: s pogledom bo neprestano spremljal svojo lutko in ji dajal kot električna baterija magično prepričljivost. Posledica je presenetljiva: ob »živi« lutki ni več prostora za poudarjen otrokov ego. In obratno - sramežljivi otroci bodo zbrali dovolj poguma, ko se bodo »skriti« za lutko pokazali občinstvu. V tej igri se namen iz zabave spremeni v sporočanje, kjer je komunikacija namenjena soigralcem ali/in gledalcem. Neverbalna komunikacija se polagoma spremeni v besedno, najprej ob vsakdanjih situacijah iz otrokove izkušnje, postopoma pa z vse bogatejšim besediščem, s tvorjenjem stavkov, izmišljanjem dialogov. Lutke so postavljene v parabolične konflikte, nastajajo parafraze na znane teme z uporabo istih oseb ali pa se rojevajo popolnoma nove, izmišljene, domišljjske situacije. Ves ta proces buri otrokovo kreativnost in poudarja ustvarjalnost. Še več, tako delo otroke vodi k sodelovanju in timskemu delu, kar pa pomeni velik napredek v socializiranju, sposobnost biti aktiven, a hkrati znati podrediti svoje ideje skupnemu cilju.

Skozi našete aktivnosti prepoznamo otrokove sposobnosti: kako spreten je, ali zna prispevati, pa tudi sprejeti mnenje vrstnikov, kako zna izraziti svoje zamisli ali brzdati impulze pomembnosti. Na ta način lutke pomagajo otroku graditi pozitivno samopodobo, vzpodbujajo njegovo aktivnost in smisel za timsko delo. Otrok spoštuje svoje delo, a zna ceniti tudi prispevek svojih vrstnikov.

1.8 Vloga vzgojitelja/učitelja

Pomembno je, da verjame v moč lutk, da jih pogosto uporablja (saj se samo tako ohranja kontinuiteta posebnega načina mišljenja), vendar s pravo mero in v

različnih oblikah in priložnostih. Poznati mora in razumeti pomen lutke kot metafore. Včasih ga lutka prisili, da postane »drugi« v skupini/razredu (tudi to je kdaj pa kdaj dobrodošlo!). Skozi lutkovne aktivnosti bo odkril nagnjenja in posebne talente v vsakem posamezniku. Pomembno je sprejeti otroka kot edinstveno osebnost, pri tem pa bo prav lutka rada pomagala graditi mostove od srca do srca.

(Majaron E., 1998: prispevek za Evropsko konferenco raziskovalcev v vzgoji - ECER)

2. EMPIRIČNI DEL

V obdobju svojega študentskega dela v vrtcih in izobraževanja za poklic vzgojiteljice sem se že kar nekajkrat srečala z lutko v vrtcu, pa vendar se je to zgodilo tolikokrat, da lahko preštejem na prste obeh rok. Lutko kot vzgojno sredstvo sem dodobra поблиže spoznala šele pri predmetu metodike lutkovne, dramske in filmske vzgoje na Pedagoški fakulteti in se z njo lotila tudi praktičnih nastopov v vrtcu. Ko sem postala mama, pa je lutkovna animacija postala moja zvesta prijateljica.

2.1 Dejavnosti v domačem okolju

V prvi vrsti mi je bila pri raziskovanju diplomske naloge v pomoč skoraj štiriletna hčerka Zoja. Ravno zaradi nje je bila izbira teme diplomske naloge lahka odločitev, predvsem pa mi je predstavljala velik izziv.

Ko sem domov prinesla knjigo Travnik kliče sem najprej pustila, da si jo je sama ogledala, prelistala in pokomentirala njene strani. S široko odprtimi očmi je obračala strani v knjigi in komentirala vsako posebej. »Mami, poglej, fantek peče piškote,...repa velikanka,...trije prašički,...ovčka Mili,...policist,...poglej otroci,...in med vsemi naštetimi prizori sem dočakala tudi tisto magično besedo, ki me je najbolj zanimala in katero sem pričakovala: «Mami, poglej, lutka!«

Deklica jo je seveda prepoznala, saj ji lutke niso bile tuje. Svojo prvo lutko je izdelala s pomočjo očeta v vrtčevski delavnici, ko je bila stara slabi dve leti.

V tistem trenutku je izrazila željo, da bi izdelali lutko, tako kot tisti fantek v knjigici. Njene reakcije so bile v skladu z mojimi pričakovanji, pa vendar sem ji morala pred izpolnitvijo njenih želja predstaviti še nekoga.

Iz torbe sem vzela ročno lutko-plišastega medvedka Snežka, ki ima glavno vlogo pri izvajanju vseh dejavnosti, povezanih s knjigo, in deklico nepričakovano presenetila: »Ooooo, kako pa je tebi ime, deklica?« je radovedno vprašal mali medvedek. Hčerka, ki obožuje lutke in najine igre z njimi, se je malemu radovednežu pogumno predstavila: « Zoja sem!« Nato je nestrpno s širokim nasmehom čakala, kaj jo čaka oziroma le kaj ji bo povedal bel kosmatinec. »Pa veš, kako je ime meni?« jo je vprašal. »Medvedek si!« je rekla prepričljivo, pa vendar ohranila kanček nevednosti in zanimanja za njegovo ime. Tako se je dialog med njima odvijal naprej, vse od imena malega medvedka pa do tistih skrivnosti, od kod je pravzaprav prišel in zakaj z njim kamorkoli gre, potuje pisana knjigica. Povedal ji je, da živi v knjigi in da si močno želi topel

dom, zato se je deklica najbolj razveselila novice, da bo Snežko od tistega trenutka naprej njen prijatelj in bo z njo živel. To je bilo veselje! Tisti hip je stekla v svojo sobico in mu določila košček postelje, v kateri bo spal. Snežko se ji je seveda iz srca zahvalil za gostoljubje in od takrat se zdi, kot da sta neločljiva.

Snežko ji je nato predlagal, da najprej skupaj preberemo knjigico in se nato lotimo ustvarjanja. Udobno smo se namestili na kavču in kot največji knjigožerci začeli srkati vase vsak delček knjigice, vsaj detajl v njej. Opazila sem, da je bila hčerka veliko bolj pozorna in dovzetna za malenkosti in ilustracije v knjigi, ko je bil zraven še Snežko. Dobila sem občutek, da mu je želela ob vsaki ilustraciji natanko opisati, kaj je na sliki in mu tako dati vedeti, da je ona že velika punca in da veliko ve. Naše druženje se je tako nadaljevalo iz dneva v dan in za malo nadebudnico je bilo neizmerno veselje izdelati nekaj s pomočjo mamice in Snežka in nato vse to pokazati očku, ki je pozno prihajal domov iz službe.

Kot že rečeno, Snežko je imel od prvega dne, ko je prišel v naš dom mesto med Zojinimi igračami v postelji. Še danes je prepričana, da potrebuje veliko počitka, ker je moral s seboj nositi to težko knjigo, v kateri je živel. Zelo me veseli, da ima do njega toliko sočutja in veselja. Nikoli ga namreč ne sme zebsti in brez koščka, ki pade deklici od večerje k njemu v gobček, tudi ne gre spat.

S pomočjo knjige in Snežka sva izdelali veliko preprostih lutk, od kužka iz kartonaste rolice ovite z volno, ki je muco naučil migati z repkom do Bibe iz volnenih cofkov in nazadnje do marionete iz stare zavesa, ki je kmalu postala Snežkova nevesta.

Slika 1: Deklica se igra z marioneto

S pomočjo knjige in Snežka s hčerko preživljam ogromno kakovostnega prostega časa. Snežko je še vedno tisti prijatelj, ki mu Zoja pove tako najlepše utrinke njenih uric v vrtcu ali preživljanja časa z babico, kot tudi najkrivičnejše dogodke, ki so se ji pripetili tekom dneva, tedna. In prav on je tisti, ki jo prepriča, da je zobke potrebno umiti, čeprav že komaj gleda in on je gledalec, katerega najbolj ceni, ko se spravi odigrati svoje igralne urice. Zelo veliko ji pomeni, ko jo Snežko pohvali in ogromno da na njegovo mnenje. Sama sem najbolj ponosna na svojo vlogo pri igri z njo kar se tiče lutk, ker vem, da se zaveda, da lutko vodim in igram jaz, pa vendar do nje goji en poseben odnos, spoštovanje in veselje. Velikokrat se igra z njim sama in ga vključuje v igro z ostalimi plišastimi igračkami v postelji, a ko želi, da lutko animiram jaz, reče: »Mami, Snežko te kliče!« in tako nestrpno čaka, da smukne na mojo roko in igra se lahko začne.

2.2 Dejavnosti v vrtcu

Da bi preverila uporabo knjige za delo v vrtcu in dobila odgovore na predhodno zastavljena vprašanja, pa sem lutkovne dejavnosti v okviru knjige Travnik kliče izvedla še v Zojini vrtčevski skupini.

V skupini 3-4 letnih otrok sem izvedla 3 dejavnosti. Načrtovanje dejavnosti sem prilagodila starosti otrok, upoštevala sem njihove sposobnosti in temo, s katero so se trenutno ukvarjali. Vse dejavnosti oziroma ideje in izhodišča pa sem črpala iz knjige Travnik kliče.

Pred samo izvedbo lutkovnih dejavnosti sem poskrbela za dovoljenje ravnateljice vrtca in soglasje staršev s podpisi za fotografiranje in snemanje otrok med potekom dejavnosti. Obvestila sem jih, da bodo slike in posnetki uporabljeni v namen raziskovanja in predstavitve diplomske naloge. Otroci skupine Račk so me posredno že vsi poznali, saj sem mamica njihove vrstnice, s katero že tretje leto preživljajo otroštvo. Moj prvi obisk je vzgojiteljica otrokom že predhodno oznanila in za otroke je novica predstavljala nekaj novega, skrivnostnega, polnega pričakovanj.

Ko sem prišla v skupino prvič, sem se otrokom predstavila, jim povedala zakaj sem prišla in kakšna je moja naloga. Tudi otroci so se predstavili meni, čeprav sem jih že poznala poimensko, vendar sem z igro imen želela poskrbeti za sproščeno vzdušje in prijeten začetek našega sodelovanja.

2.2.1. Dejavnost: Ovčka Mili

Idejo za prvo dejavnost sem našla v knjigi na strani 68.

Sličice z utrinki iz pravljice o ovčki MILI. Otroci so zgodbo že poznali, saj so staršem pripravili prvo igrano predstavo prav po tej zgodbi. Odločila sem se, da bomo izdelali ročne lutke iz filca in nato uprizorili čisto pravo predstavo z lutkami. Najprej pa sem otrokom morala predstaviti še posebnega gosta.

Z otroki smo se posedli v krog. Že na začetku sem jim povedala, da na obisk nisem prišla sama, ampak da je z menoj prišel poseben gost. V vrečki iz blaga, skozi katero se ne vidi, sem imela skritega svojega zvestega prijatelja Snežka. Hčerki sem že pred prihodom v vrtec povedala, da je Snežko najina skrivnost, ki je ne sme razkriti, dokler se sam ne prikaže med otroke. Ona ga namreč že zelo dobro pozna, saj je že kar nekaj časa član naše družine in je njena nadvse priljubljena igrača. Ponosna je bila, ker je vedela, kdo je skriti gost, skrivnost pa je res zadržala zase, kar me je zelo presenetilo in veselilo.

Otroke sem najprej spodbudila, da so sami poskušali ugotoviti, kaj oziroma kdo se skriva v vrečki presenečenja. Od vseh odgovorov, ki so bili: »Bomboni, copati, žoga, sladkarije, barvice,...itd. me je najbolj prepričal ta: »Igrača!« Je Snežko res igrača? Res je. Snežko je lutka, ki pripada knjigi Travnik kliče in je seveda v prvi vrsti igrača! Plišasta igrača, ročna lutka.

Ker je Snežko prišel v vrtec prvič, sem otroke prosila, da mi ga pomagajo priklicati iz vrečke, v kateri se je skrival, ker se je prvega obiska in tolikšnega števila otrok malo bal. Snežko namreč še nikoli ni bil v vrtcu, zato je za prvo srečanje potreboval nekaj časa. Otroci so bili nestrpni, polni pričakovanj so s široko odprtimi očmi in nekateri tudi z odprtimi usti pričakovali, kdo bo prišel ven iz vrečke. In ko so tako vztrajno klicali in vabili malega Snežka, je prišel.

Majhen, bel, plišast medvedek...Na začetku si je mali kosmatinec s tačkami pokril oči ter počasi in previdno pogledoval po krogu, v katerem so sedeli otroci. »Ojoj, kolik otrok«, je rekel malce prestrašeno. Seveda sem mu hitro razložila, da so to le otroci, prijazni otroci, ki si ga zelo želijo spoznati in da naj se nič ne boji, da sem jaz ob njemu. In tako se je začelo naše popotovanje v svet lutk. Snežko se je opogumil in otrokom sem ga vsakemu posebej predstavila. Medvedka se je vsak dotaknil, ga pobožal, kar naenkrat so se opogumili tudi otroci in začel je dobivati poljubčke in komentarje, kako je mehak in nežen. Res prisrčni prizori našega prvega srečanja s Snežkom. Ko so se tako spoznali, pa je

sledil resnejši del Snežkovega obiska. Kar naenkrat je postal zelo radoveden in zanimalo ga je vse, kar se tiče lutk, lutkovnega gledališča, lutkovne predstave...

Snežko si je za pripomoček izbral majhen plastičen mikrofonski, ki ga je dal tistemu otroku, ki je dvignil roko, da bi rad nekaj povedal. Snežko ima namreč zelo majhna ušeska in otrok res ne bi nič slišal, če bi govorili vsi povprek. Kot sem že omenila, Snežko je postal zelo radoveden. Najprej ga je zanimalo, če otroci vedo, kaj je to lutka? Nato jih je vprašal, ali imajo otroci doma svojo lutko, če jo imajo, kje so jo dobili? So jo izdelali sami, ali so jo kupili, morda so jo prinesli domov iz vrtca? Zanimalo ga je tudi, kje lutke sicer živijo. Lahko bi rekli, da so lutke doma v lutkovnem gledališču. Lahko bi rekli, da so doma v pravljičah. Lahko bi rekli, da sploh nimajo doma in da hodijo od gledališča do gledališča in zabavajo ter poučujejo otroke. Domovanje lutk je lahko kjer koli. Nenazadnje jih lahko izdelamo tudi sami in jim ponudimo dom pod svojo streho. Koliko izmed otrok je že bilo v lutkovnem gledališču? Za zaključek tega radovednega pogovora pa ga je zanimalo, iz kakšnih materialov in kako pravzaprav lahko sami izdelamo lutko?

Zelo sem bila presenečena nad odgovori otrok, saj so v večini vedeli kaj je to lutka, doma pa so jo imeli le redki. Prav tako so vedeli, da si lutkovno predstavo lahko ogledamo v gledališču, a le nekaj otrok je le tega že obiskalo.

Snežko pa je otrokom zaupal tudi veliko željo. Želel si je namreč, da bi imel vsak otrok čisto svojo lutko, ki bi ga spremljala tako v vrtcu kot tudi doma in da bi si tudi on lahko enkrat ogledal pravo lutkovno predstavo. Otroci so se Snežkove ideje zelo razveselili in nadvse navdušeni so bili, da bo imel od tistega dneva naprej vsak čisto svojo lutko, ki jo bo izdelal sam in na koncu še odigral z njo pravo lutkovno predstavo.

Nato sem otrokom prebrala pravljičico o ovčki Mili. Kasneje sem uporabila fotokopirane in plastificirane prizore iz knjige Travniki kliče, s pomočjo katerih so otroci ugotavljali, za kateri del zgodbe gre in jo obnavljali. Igra se jim je zdela zelo zanimiva in vsak si je želel izvleči kartonček in opisati dogajanje, zato smo dejavnost toliko časa izvajali, da so prišli na vrsto vsi otroci.

Vrnila sem se k temi o materialih in lutkah in otrokom dala v roke koščke našega materiala za izdelavo lutk; filc. Poplavi umetnih materialov se filc zoperstavlja kot eko-material, pridobljen iz obnovljivih naravnih virov – čiste merino volne. Gre za vse bolj cenjen ekološko neoporečen material jutrišnjega dne. Vsak si je ogledal košček filca, ga opisal. Preizkusili smo tudi razliko s papirjem. Papir smo z lahkoto pretrgali na polovico, filca pa ne. Otroci

so ugotavljali, da je kot blago, na koncu pa smo le prišli do zaključka, da je to volna posebne vrste.

Nato je sledila izdelava naših lutk. Pri predšolskih otrocih pripravimo že pripravljene elemente, ki jih nato otroci lepijo na pripravljene rokavičke. Zato sem sama že doma osnovo za lutko iz filca, rokavičko, na katero so potem otroci lepili manjkajoče dele glede na posamezno lutko. Ušesa, rep, oči, usta, brke itd.

Otroci so imeli na voljo sedem različnih likov iz pravljice ovčke Mili. Na vsako mizo sem postavila po eno lutko in ves potreben material za izdelavo le te. Lutke so otroci izdelovali po želji, vsak si je izbral svojega junaka iz pravljice. Mislila sem, da bo vsak izdelal le po eno lutko, vendar pa se je izkazalo, da so bili za izdelavo le teh tako močno motivirani, da je vsak želel izdelati še vsaj eno. Pripravljenega sem imela veliko materiala, tako da so nekateri otroci izdelali celo tri lutke.

Medvedek jih je med izdelavo nenehno opazoval in ni pozabil na pohvale, kako zelo dobro jim gre od rok. Nad izdelki otrok sem bila zelo presenečena, prav tako strokovni delavki. Glede na starost in zahtevnost izdelave lutke so se otroci odlično odrezali.

Kot se za pravo lutkovno predstavo spodobi, smo organizirali tudi pravo blagajno in nakup vstopnic za predstavo. Otroci so bili na svoje lutke zelo ponosni, za prvo predstavo pa smo uporabili že narejene, ker so se njihove zaradi relativno velike količine lepila še sušile. Vsi otroci so bili tako v vlogi igralcev kot tudi gledalcev. Ko so imeli vsi otroci vstopnice in smo določili prve nastopajoče, se je predstava začela.

Slika 2: Deklica nudi pomoč dečku pri lepljenju

Slika 3: Izdelovanje lutke ovčka Mili

Slika 4: Nakup vstopnic pred obiskom lutkovne predstave

Slika 5: Utrinek pred predstavo

Evalvacija:

S prvo izvedbo dejavnosti sem bila zelo zadovoljna. Izredno me je veselilo, da so me otroci tako lepo sprejeli. Veliko zaslugo za to dajem malemu Snežku, ki je poskrbel, da smo na prijazen način spoznali drug drugega in se skupaj lotili ustvarjanja v prijetnem vzdušju.

Presenetilo me je, da so bili otroci tako navdušeni nad izdelavo lutk, da so nekateri izdelali celo po tri. Opazila sem, da so bili med takimi ravno tisti otroci, ki so v jutranjem krogu povedali, da svoje lutke doma nimajo. Čudovit občutek je pogledati zadovoljne obraze, ko so po končani predstavi postavljali svoje lutke v hodniku na mizo za razstavo.

Všeč mi je bilo, da so se tako pozitivno odzvali na idejo s kartami in blagajno. Zadevo so vzeli strašno resno in drug drugega opozarjali, če kdo ni imel karte, pa se je vseeno že usedel na mesto gledalca.

Kot sem že omenila, so otroci zgodbo o ovčki Mili zelo dobro poznali. Ravno zato sem po predlogu vzgojiteljice za prvo dejavnost izbrala ravno to, da sem preprečila predviden strah pred nastopanjem. Upoštevala sem tudi dejstvo, da bodo imeli verjetno malo treme, ker jih bom gledala tudi jaz in pa seveda tudi zaradi kamere, za katero je splošno znano, da je lahko za nekatere otroke moteč dejavnik.

Bilo je, kot sem pričakovala. Ko smo izbirali kandidate za predstavo, so vse rokice veselo molile v zrak, ko pa se je prižgala kamera, pa so postali malce sramežljivi. Ne glede na vse so nastali odlični posnetki, otroci so se za prvič odlično odrezali, uporabljali so besedilo iz teksta, ki so se ga naučili za nastop in prizori so bili res prav pristrčni. Ovčka Mili je veselo razdajala svojo volno, na koncu pa ji je kmetica napravila toplo oblačilo.

Uživali so tako v vlogi igralcev, sploh ko se je bilo treba na koncu prikloniti in ko smo jim ploskali, kot tudi v vlogi gledalcev. Ko so stali za odrom, so bili ponosni in prav nič se ni nihče obremenjeval s tem, kaj bodo nastopajoči povedali. Čar vsega je bilo že to, da smo izdelali čisto svoje lutko in priredili lutkovno predstavo.

Otroci so nato lutke postavili na razstavo in tako so si lahko vsi mimoidoči ogledali izdelke naših malih lutkarskih mojstrov.

2.2.2.Dejavnost: Metuljček cekinček

Idejo za drugo dejavnost sem dobila v knjigi na strani 62.

METULJEVE OBLEKE. Ker so otroci pred kratkim v vrtcu obravnavali temo letenje in preizkušali ter opazovali, kdo lahko leti in ker je bil ravno pravšnji letni čas, ko na travnikih letajo metulji, sem našla povezavo in se odločila, da z otroki izdelamo pisano družino metuljev na lesenih palčkah in nato zopet uprizorimo predstavo. Tokrat brez že znanega besedila, čisto spontano predstavo.

V jutranjem krogu so otroci za začetek zapeli pesmico, ki je na njihovem glasbenem seznamu prisotna vsak dan. Ko so otroci tako lepo zapeli pesmico, se je kar naenkrat iz vrečke presenečenja oglasil nežen glas: » Ohoooooooooj!«

Kdo drug bi to lahko bil, kot naš mali medvedek Snežko. Tokrat se mali kosmatinec otrok ni več bal, saj jih je že spoznal in videl, kako so prijazni in igrivi. Otroci so ga bili zelo veseli. Tokrat je zopet prišel s prav posebnim namenom in nalogo. »Dobro jutro, otroci,« je rekel, »za vas imam uganko...« Otrokom so se zasvetile oči, ko so zopet zagledali Snežka in nestrpno so čakali, da slišijo, kakšno uganko ima za njih. Glasila se je takole:

»Pisana krila se v soncu bleščijo,
ko se po zraku lovijo.
Pisana krila se v soncu bleščijo,
ko se na rože spustijo.«
METULJ (Mira Voglar)

in

»Ko je majhen, je buba. Ko odraste, leti. Na rožah poseda, poleti živi.«

Otroci so uganili, da je rešitev uganke metulj. Snežko je otrokom pripravil prav posebno presenečenje in sicer izdelovanje metuljčkov na palčkah. Vsak otrok je imel tako priložnost, da je izdelal svojega pisanega metuljčka. Snežko je otrokom razdelil šablone metuljev iz tršega papirja, ki sva jih izdelala skupaj, še preden sva prišla v vrtec in pa seveda lesene palčke, na katere smo kasneje z lepilnim trakom prilepili metuljčke. Otroci so imeli na razpolago različne tehnike in sicer barvanje metuljčkov s flomastri, z barvicami in tudi z voščenkami. Naša naloga je bila, da izdelamo pisano družino metuljev. Otrokom sem med izdelovanjem metuljev predvajala mirno glasbo in tako so v mirnem ambientu nastale pisane umetnine. Na lesene palčke sem napisala imena otrok in kmalu smo imeli pravo družino metuljev.

Tisti otroci, ki so hitro izdelali svojega metuljčka, so si lahko v enem kotičku ogledovali knjige z lutkovno vsebino, v drugem so se lahko igrali z naprstnimi lutkami v posebni leseni hišici. Ko so se zbrali vsi metuljčki, je bil čas, da smo spet odprli vrata našega gledališča. Na blagajni so čakale vstopnice in otroci so se vsak s svojim zlatnikom odpravili v vrsto, da bi dobili vsak svojo karto za predstavo. Ker je bilo navdušenje pri izbiri prvih nastopajočih tako veliko, sem se odločila, da je za vrstni red poskrbel Snežko in sicer z izštevanko. Vsi so si namreč tako zelo želeli nastopati, a so na koncu seveda vsi prišli na vrsto.

Sledil je bučen aplavz in predstave so se začele. Po dva metuljčka sta letala iz cveta na cvet in, kot sem pričakovala, smo bili kaj kmalu priča metuljem, ki so prepevali pesmico o Metuljčku cekinčku. Ker Snežko te pesmice še ni dobro poznal, so mu bili otroci v veliko pomoč pri petju in tako je tudi on sodeloval pri predstavi. Med predstavo pa smo bili gledalci deležni posebnih prizorov porok metuljev in predstavitev le teh, odhodov na morje in pakiranja prtljage itd. Skratka, otroška domišljija ni poznala meja in otroci so se tokrat že kar lepo sprostili in uživali v igranju.

Ker so mali igralci kazali zanimanje za še več nastopanja, sem jim ob koncu na dlani narisala oči, usta, nos in okrog zapestja zavezala vezalko. Dobili smo nove lutke, ki so jih otroci poimenovali kar Rokica. Pridružil se jim je Snežko in z njimi tokrat tudi odigral igro, imenovano: »Pravila prijateljstva!« Otrokom se je lutka na roki zdela nadvse zabavna, Snežko pa je bil nadvse srečen, ker so ga otroci poučili o tem, kako se mora obnašati, da bo lahko imel veliko prijateljev.

Slika 6: Medvedek Snežko in moja malenkost v elementu

Slika 7: Deček pri izdelavi svojega metulja

Slika 8: Medvedek Snežko posluša pravila prijateljstva prijazne »Rokice«

Slika 9: Igra dveh pisanih metuljev

Evalvacija:

Za drugo dejavnost sem se odločila na podlagi obravnavane teme v skupini, letnega časa, predvsem pa zaradi izkušnje, kako bodo reagirali otroci, ko bodo morali uporabiti svojo domišljijo in ne naučenega besedila. Prav zato sem za lutke izbrala metuljčke s preprostim načinom izdelave. Tako sem želela več časa nameniti samemu izvajanju lutkovnih predstav in druženju s Snežkom.

Tokratni obisk je bil veliko bolj sproščujoč. Otroci so me bili veseli in vedeli so, da bomo spet izdelovali lutke. Prav tako so bili izredno veseli, ko so zagledali malega kosmatinca in tisti dan sem se odločila, da ga za teden dni pustim v skupini, da se bodo otroci lahko z njim igrali. Seveda so mi morali zagotoviti, da medvedek ne bo lačen, da ga ne bo zeblo in da mu nikoli ne bo dolgčas. Edina, ki nad idejo ni bila tako zelo navdušena, je bila moja hčerka, saj je Snežka že davno vzela pod svoje okrilje, pa vendar sva doma razrešili problem, ko sem ji povedala, da ga bom ob naslednjem obisku spet odnesla domov.

Otroci so bili veliko bolj sproščeni tudi med samo predstavo. Še vedno so se glasno javljali, ko je bilo treba izbrati nastopajoče. Nastopali so namreč največ trije, pa vendar so na koncu prišli vsi na vrsto. Še vedno je bilo čutiti tremo, ko sem vklopila kamero, pa vendar je je bilo zaznati manj. Tako so se odvijali spontani pogovori dveh metuljčkov, izredno sem bila navdušena nad tem, da so sami od sebe začeli s prepevanje pesmice o Metuljčku Cekinčku in predvsem zanimivi so bili pogovori, ko sta se npr. dva metulja poročila in se nato odpravila na morje...

Na koncu sem, kot rečeno, vključila v igro tudi Snežka in na hitro improvizirane rokice. Ker imajo otroci na vratih skupine velik plakat s pravili prijateljstva, sem predlagala, da jih povedo Snežku, ker še nima veliko prijateljev. Tako smo spet dobili ogromno besedila, ki so ga otroci stresli z rokava. In tako zelo dobro se jim je zdelo, ko so lahko igro uprizorili s Snežkom. Vsak ga je želel dobiti in vsak ga je dobil. In kot rečeno je tisti dal ostal v skupini Račk.

Snežko na počitnicah. Otroci presrečni!

2.2.3. Dejavnost: Lutke iz kuhalnic in lutki iz nogavičk

Za zadnji obisk v skupini pa sem pripravila prav posebno presenečenje. Idejo za dejavnost sem črpala seveda spet iz knjige in sicer s strani 49.

MIŠKA KAŠKO KUHALA je bila najboljša ideja, ki sem jo lahko tisti trenutek dobila. Ob pogledu na ilustracijo sem videla malo miško s kuhalnico in Snežka.

Tokrat sem želela otroke malo zavesti, saj so bili prepričani, da bomo izdelovali lutke, ko se zopet vrnem. Seveda so imeli prav, pa vendar mi je uspelo, da sem jih za hip zavedla v drugačno mišljenje.

S seboj sem prinesla majhne lesene kuhalnice, ki jih je izdelal moj dedek. V jutranjem krogu me je najprej zanimalo, kje je Snežko in kako so skrbeli zanj. Seveda so povedali, da se počuti odlično in da se je z njimi predvsem veliko igral.

Nato sem otrokom pokazala male kuhalnice in jih povprašala, kaj bomo počeli z njimi - in seveda so otroci rekli, da bomo kuhali! »Jaaaa,« je rekel Snežko »kuhali bomo kaško«. »Ooooo ne,« sem rekla, »ne bomo prav zares kuhali, lahko pa se za začetek poigramo ob pesmici Miška kaško kuhala. Vsak otrok je dobil svojo kuhalnico. Ker so bile kuhalnice prilagojene otroškim rokam, je bila igra prav zanimiva, saj le te niso bile prevelike in so tako lepo krožile v njihovih dlaneh.

Sledil izziv. Le kaj bi še lahko počeli s kuhalnicami? In seveda so kaj hitro prišli na idejo, da bi lahko poredne otroke našeškali po riti. No, tega seveda ne bomo počeli. »To se ne dela«, je hitro pripomnil Snežko. Presenetila sva jih z idejo, da jih bomo uporabili za izdelavo lutk. In ker je v njihovi skupini že dolgo časa tako zelo aktualna tema o porokah, smo izdelali ženine in neveste.

Potem sem otroke razdelila v skupine in vsak je izdelal svojo lutko na kuhalnici. Deklice so izdelovale neveste, dečki pa ženine. Čeprav so imeli možnost izbire, ne glede na spol, so dečki naredili ženine in obratno. Najprej so s flomastri narisali obraz in nato okrog vratu zavezali že izrezane kose blaga. Za neveste smo uporabili koščke stare zaves, za ženine pa staro moško srajco.

Pri lepljenju las iz volne na kuhalnico s silikonskim lepilom mi je pomagala vzgojiteljica. Otroci so si sami izbrali barvo in dolžino volne za lase, jaz pa sem jim pomagala pri izdelavi klobčiča.

Kmalu se je naše gledališče spet odprlo in lutke so zaživele v vsej svoji veličini in magičnosti.

Piko na i pa sta dodala za zadnji obisk g. Nogavičnik in ga. Nogavička. Taki imeni so jima dali otroci. Prinesla sem namreč dve lutki iz starih hčerinih nogavic. Na nogavici sem našla dva gumba za oči in nekaj volne za lase. Otroci

so prvič videli tovrstno lutko in zdela se jim je nadvse smešna. Ko sem jih nataknila na roki in se začela igrati z njimi, so se začeli smejati. Seveda se je dalo z njima tako zelo nakazati zehanje in kričanje, predvsem zaradi uporabe roke. In to se jim je zdelo nadvse smešno. To je bila lutka, ki je bila otrokom dobesedno pisana na kožo.

Pri teh igrah pa se je nad njimi dobesedno odprlo nebo in res so nastali čudoviti posnetki. In seveda, kmalu smo bili priča porokam med kuhalnicami in nogavičkama.

Slika 10: Ženini in neveste v pripravljenosti

Slika 11: Gospod Štefan in gospa Micka se poročita

Slika 12: Na pobudo otrok sta se poročila tudi nevesta in gospod Nogavičnik!

Slika 13: Gospod Nogavičnik, me vzameš za ženo?

Slika 14: Za konec so otroci narisali lutko po želji

Evalvacija

Z načrtovanjem in izvedbo zadnje dejavnosti sem bila najbolj zadovoljna. Otroci so uživali, popolnoma so se sprostili. Tema jim je bila zelo všeč. Neveste so spraševale ženine, kaj vse znajo, če znajo kuhati, prati perilo in kam bi jih peljali po poroki. Nato so se odločile ali jih bodo vzele za može. Tisti, ki so se poročili, so se kaj kmalu odpravili na morje. Prav smešno jih je bilo poslušati. Mislim, da se nam obeta prav zahtevna generacija bodočih nevest.

Tudi kamera jih ni več motila, neveste so iskale svoje ženine in nič jih ni ustavilo. Med seboj so se poročali tudi fantje in tudi dekleta, otroški domišljiji in željam sem pustila prosto pot. In z največjim užitkom sem opazovala male igralce, ki so tako se tako brezskrbno zabavali.

Zelo sem vesela, da se je ob zadnjem obisku sprostil tudi deček v skupini, ki ima posebne potrebe, kar si štejem za velik uspeh. Deček namreč po navadi potrebuje ogromno časa in volje, da se vključi v tovrstne dejavnosti, še posebej kadar pride v skupino nepoznana oseba. Moram pa poudariti, da bi mi bilo brez medvedka Snežka, ki so mu otroci dostikrat rekli kar Smeško, veliko težje, saj je bil tisti prijatelj, ki me je povezal s skupino, vsakemu otroku je nudil pomoč in jih opogumljal, kadar je bilo to potrebno. In seveda jih nikoli ni pozabil pohvaliti, ko so se tako trudili tako pri izdelovanju lutk kot pri lutkovnih predstavah samih.

Knjiga mi je bila definitivno v veliko pomoč pri načrtovanju dejavnosti in z veseljem jo bom uporabljala pri nadaljnjem izobraževanju otrok tako doma kot v vrtcu. Z veseljem jo bom tudi podarila za darilo marsikateremu otroku.

Slika 15: Deklica si ogleduje knjigo Travniki kliče

3. REZULTATI

Anketo je izpolnilo 55 anketirancev, od tega 50 žensk in 5 moških.
Povprečna starost anketirancev: 31,6 leta

1.Kakšno asociacijo dobite, ko slišite besedo lutka?

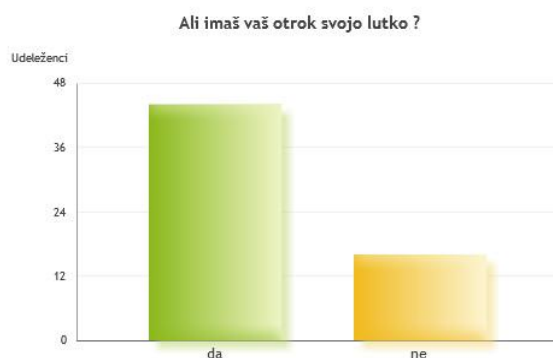
1. Igrača.
2. Otrokov ljubljeneec.
3. Lutkovna predstava.
4. Otroštvo, gledališče.
5. Igrača za naše najmlajše.
6. Lutkovna predstava.
7. Igro v gledališču.
8. Domišljija, pravljica.
9. Veselje.
10. Roka.
11. Igra.
12. Plišasta igrača.
13. Moje otroštvo.
14. Igrače.
15. Simbolno učenje, socialne igrice, navdušenje otrok ob gledanju in poslušanju lutk, ustvarjanje domače lutke.
16. Lutkovna predstava, otroštvo.
17. Igra.
18. Gledališče.
19. Igrače.

20. Pravljičnost.
21. Na nekoga, ki ga vodijo drugi.
22. Igra.
23. Toplina, domišljija, stik.
24. Zverinice iz Rezije.
25. Ustvarjalnost.
26. Igrača.
27. Pomislim na otroka.
28. Predstava za otroke.
29. Gledališče, otroci, animacija.
30. Predstava oziroma igra z lutkami.
31. Predstava.
32. Lutkovna predstava.
33. Igrača.
34. Igrača.
35. Nekaj majhnega, umetnega, nenaravnega.
36. Nekaj mrtvega, nekaj kar se da upravljat.
37. Zverinice iz Rezije.
38. Vrtec-lutkovna predstava.
39. Pomočnik za lažje delo z otrokom.
40. Igra, gledališče, smeh, roke, otroci.
41. Lutkovno gledališče, zabava, dobro počutje.

42. Nekaj čudovitega in magičnega.
43. Na najljubšo lutko.
44. Gledališče, zabava, otroci, Zverinice iz Rezije, oder.
45. Igra, vloge.
46. Igrača, igra.
47. Nekaj luštnega za na roko.
48. Igrača.
49. Igra v lutkovnem gledališču.
50. Na lutkovno predstavo, kjer gledaš z otrokom kakšno zanimivo zgodbico.
51. Spomin na otroštvo.
52. Igra.
53. Male prikazni iz blaga.
54. Igrača.
55. Igra.

Anketiranci so ob besedi lutka najpogosteje dobili asociacijo igrača, sledi lutkovna predstava, pravljica in otroštvo.

2. Ali imaš vaš otrok svojo lutko ?

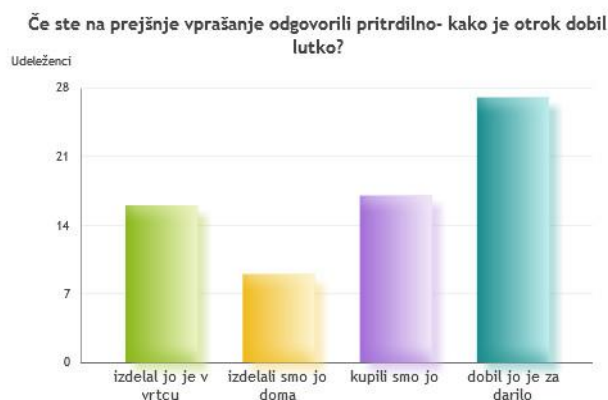

Graf 1: Ali ima vaš otrok svojo lutko?

da 44 73.3%
ne 16 26.7%

Četrtnina anketirancev je odgovorila, da otrok nima lutke.

3. Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili pritrdilno- kako je otrok dobil lutko?

Graf 2: Kako je otrok dobil lutko?

izdelal jo je v vrtcu 16 23.2%
izdelali smo jo doma 9 13%
kupili smo jo 17 24.6%
dobil jo je za darilo 27 39.1%
Vsi rezultati 69

*Med 55 udeleženci najbolj pogost odgovor je "dobil jo je za darilo".
Najmanj pogost odgovor je "izdelali smo jo doma".*

Otroci anketirancev so v večini lutko dobili, najmanj pa je bilo tistih, ki so jo sami izdelali doma.

4. Ali je vaš otrok že kdaj obiskal lutkovno gledališče?

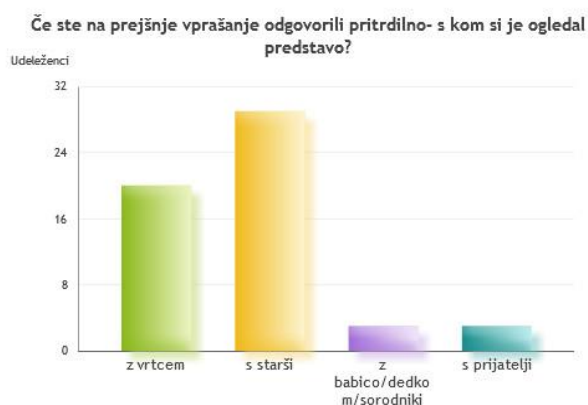

Graf 3: Ali je vaš otrok že kdaj obiskal lutkovno gledališče?

da 41 71.9%
ne 16 28.1%

Med 55 udeleženci najbolj pogost odgovor je "da".

5. Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili pritrdilno- s kom si je ogledal predstavo?

Graf 4: S kom si je ogledal predstavo?

z vrtcem 20 36.4%
s starši 29 52.7%
z babico/dedkom/sorodniki 3 5.5%
s prijatelji 3 5.5%

*Med 55 udeleženci najbolj pogost odgovor je "s starši".
Najmanj pogost odgovori so "z babico/dedkom/sorodniki"; "s prijatelji".*

Večina anketirancev je pritrdilno odgovorila na vprašanje, če so že kdaj obiskali lutkovno gledališče, skoraj 75% in sicer s starši, najmanj je bilo takih otrok, ki so si predstavo ogledali z babico/dedkom/sorodniki.

6. Ali menite, da ima lutka pomembno vlogo v otrokovem otroštvu?

Graf 5: Ali menite, da ima lutka pomembno vlogo v otrokovem otroštvu?

da53 93%
ne4 7%

Med 55 udeleženci najbolj pogost odgovor je "da".

Več kot 90% anketirancev meni, da ima lutka pomembno vlogo v otrokovem otroštvu.

7. Ali menite, da je lutka lahko otrokov prijatelj? Zakaj?

1. Ne. Ker je le igrača.

2. Da. Lutka je lahko to, kar si otrok želi. Lahko izraža njegove frustracije, želje občutke, strahove... Lutka si lahko dovoli biti "poredna", Mamici lahko reče, da kosilo ni bilo dobro... Preko lutke se otrok lažje izraža, lutki zaupa, jo posnema.

3. Da, tudi lutka je lahko otrokov prijatelj, saj se nanjo naveže z različnimi spomini.

4. Da, komunicira z njo, izmišljuje zgodbe.

5. Je eden izmed "prijateljev", ki mislim, da jih mora vsak otrok spoznati.

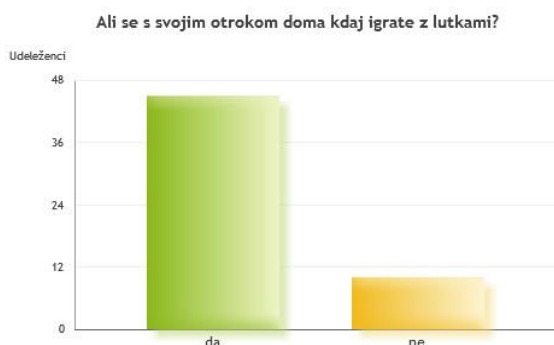
6. Če je otrok bolj zaprt, lahko skozi igro pove svoje težave.
7. Otrok se veliko pogovarja in ji kaže stvari, uči jo jesti, piti, kako se naredi to ali ono....z njo hodi spat.
8. Ja. Ker ga popelje v svet domišljije in se lahko z njo igra. Ker jo lahko prime, jo objame, se z njo pogovarja.
9. Lutka je otrokov prijatelj. Lutki se lahko potoži, ji zaupa, se z njo veseli...skozi lutko svoje občutke, strahove deli z odraslimi. (pri dobrem opazovanju lahko vidiš kaj se dogaja v otrokovi družini, v vrtcu,...)
10. Ker se otrok obrača na njo.
11. Ja, ker se otrok lahko z njo pogovarja in igra.
12. Seveda.
13. Seveda zato, ker otrok najde neko tolažbo v lutki, čuti neko varnost, npr., pri spanju.
14. Seveda, nekateri otroci imajo razne igrače in lutke za cartanje in tolaženje, da se počutijo varne.
15. Lahko. V simbolni igri se z njo pogovarja, razvija se otrokova domišljija in govorni razvoj.
16. Ker se z njim pogovarja in se ob njej sprosti.
17. Ker je iz pravljичnega sveta, kjer je vse lepo.
18. Da. Otrokova domišljija je brez meja.
19. Z njo razvija govorne in motorične spretnosti.
20. Ne vem.
21. Ja. Lahko z njo izraža svoje sanje, svoje potrebe, želje.
22. Ker lahko sam pripravi scenarij in oblikuje igro.
23. Vsekakor. Lutka lahko pripravi otroka v marsikaj, česar starši ne moremo. Lutki lahko zaupa.

24. Lahko, ker predstavlja neko osebo, ki si jo otrok zamisli kot resnično.
25. Da. Mu je ljuba, jo nosi s seboj. Z njo lahko tudi komunicira.
26. Ne.
27. Mislim, da je lutka lahko v očeh otroka prijatelj.
28. Lahko. V trenutku, ko misli, da je sam na svetu in da ga nihče ne razume, lahko lutka predstavlja njegovega edinega zaupanja vrednega prijatelja.
29. Lahko.
30. Da, če otroku pokažemo oz. mu odigramo vlogo lutke v igrici, v kateri uživa in mu postane zanimivo, da mu ponavljamo, se otrok naveže na lutko in postane le-ta njegov prijatelj.
31. Ja, ga na nek način tolaži in mu da občutek varnosti.
32. Da, zato ker spodbuja otroško domišljijo.
33. Preko lutke lahko otroku lažje pojasniš, kaj od njega želiš. Lutka bo naredila to zato in ti boš tudi naredil zato in tudi, kako se naredi.
34. Otrok vse dojema kot realnost in je lutka lahko otrokov prijatelj.
35. Da - otrok se zateka v sanjski svet, lutki zaupa in ji pove svoje dogodivščine, skrivnosti.
36. Lutka mu predstavlja osebni odnos, katerega lahko ustvarja izključno sam s svojo inovativnostjo, domišljijo in ustvarjalnostjo, brez kakršnihkoli motečih faktorjev, zunanjih dejavnikov, ali karkoli podobnega, kar bi lahko usmerjal usmerjajo njegov odnos z njo.
37. Lahko. Domišljija je pomemben del otrokovega odraščanja.
38. Da! Namišljen prijatelj.
39. Zato, ker se otrok naveže nanjo, ona lahko počne vse tisto, česar človek celo ne zmore, zato ima ta junak še posebno mesto pri otroku.
40. Vsak predmet lahko postane lutka, ni pa nihče navezan na kakšno posebno igračo/lutko.

41. Ker se z njo poistoveti, ker ji lahko zaupa in se z njo potolaži in premaguje težave.
42. Ja, ker otrok včasih potrebuje nekoga, ki ga le posluša in mu ne ugovarja.
43. Ja, ker z njo preživi veliko časa, tudi med spanjem.
44. Razvoj domišljije, samopodobe, govor, motorika, koncentracija.
45. Ja, saj se po navadi z njo pogovarja in ji zaupa.
46. Ker se z njim igra, jo sprejme zase, mu je tolažba za neprijetne trenutke (npr. odhod v vrtec), kot ljubkovalna igrača.
47. Lahko je njegov prijatelj, ker otrok lutko tako doživlja, kot bi bila živa in ji vse zaupa.
48. Ker je nekaj čarobnega in se ji lahko približa.
49. Lahko, to je igrača, ki daje več kot druge igrače, saj daje feedback.
50. Če kdaj težko kaj izrazi, si lahko na roko natakne lutko in preko nje pove tisto, kar ga teži oziroma, ko mu je nerodno o kakšni stvari govoriti.
51. Ja, je lahko, ker si z lutko ustvari svojo domišljijo.
52. Ker je to posebna igrača, krepi otrokovo domišljijo.
53. Lahko se poistoveti z njim, pogovarja, mu zaupa.
54. Da...otroci imajo velikokrat namišljenega prijatelja. Tako si predstavlja lutko za enega izmed prijateljev.
55. Lahko, ker se lahko z njo pogovarja, ustvarja svojo domišljijo.

Anketiranci so mnenja, da je lutka otrokov prijatelj, saj v danih okoliščinah lahko z nekaj domišljije nadomesti manjkajočo osebo, igračo, stvar.

8. Ali se s svojim otrokom doma kdaj igrate z lutkami?

Graf 6: Ali se s svojim otrokom doma kdaj igrate z lutkami?

da45 81.8%
ne10 18.2%

Med 55 udeleženci najbolj pogost odgovor je "da".

Več kot 80% anketirancev se s svojim otrokom doma igra z lutkami.

9. Ali bi si po priporočilih strokovne delavke vrtca ogledali knjigo z idejami o lutkovnih dejavnostih in se jih z otrokom tudi lotili?

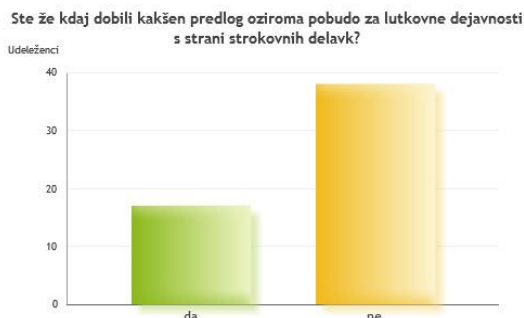
Graf 7: Ali bi si po priporočilih strokovne delavke vrtca ogledali knjigo z idejami o lutkovnih dejavnostih in se jih z otrokom tudi lotili?

da51 92.7%
ne4 7.3%

Med 55 udeleženci najbolj pogost odgovor je "da".

Anketiranci bi si v večini po priporočilih strokovne delavke vrtca ogledali knjigo z idejami o lutkovnih dejavnostih in se jih z otrokom tudi lotili.

10. Ste že kdaj dobili kakšen predlog oziroma pobudo za lutkovne dejavnosti s strani strokovnih delavk?

Graf 8: Ste že kdaj dobili kakšen predlog oziroma pobudo za lutkovne dejavnosti s strani strokovnih delavk?

da 17 30.9%

ne 38 69.1%

Med 55 udeleženci najbolj pogost odgovor je "ne".

11. Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili pozitivno, na kratko opišite pobude oziroma predloge, ki ste jih dobili.

1. Vabilo k ogledu lutkovne predstave, ki si jo bomo ogledali v tekočem mesecu.
2. Otrokom v vrtcu smo starši zaigrali lutkovno igrico Žogica Nogica.
3. Zbirali smo material, da so otroci sami izdelovali lutke.
4. Dogovor s strani staršev- ali bi presenetili svoje otroke s predstavo.
5. Sama sem vzgojiteljica in smo skupaj s sodelavkami že uprizorile pravljice z lutkami.
6. Otrok je prek vrtčevskih aktivnosti izrazil željo po udejstvovanju z lutkami tudi doma. Lutke, ki se izdelujejo, so razstavljene in si jih lahko ogledamo in z otrokom pokomentiramo.
7. Predlogi o naslovu predstave in izdelavi lutk.
8. Sama sem izdelovala lutke v lutkovnem gledališču. Ker me to delo zelo zanima, se rada vključim v debato o lutkah, njihovi izdelavi in idejah.

9. V vrtcu je potekal projekt, da je vsak otrok s starši izdelal lutko, potem pa so bile vse lutke razstavljene.

10. Skupinski obisk predstave in podobno.

11. Da jo doma izdelamo in se igramo gledališče.

12. Sama sem vzgojiteljica v vrtcu in zato tudi staršem večkrat svetujem naj uporabijo lutko, ker jih tudi v skupini večkrat uporabimo.

13. Za domačo nalogo smo delali lutke, ker so jih tudi v vrtcu. Otroci so bili navdušeni.

14. V vrtcu nam vsako leto vzgojiteljica skupaj z otroki pripravi lutkovno predstavo za konec šolskega leta. Tako nas tudi spodbudi, da se doma igramo lutke.

15. Ko smo dobili pobudo, da doma skupaj z otrokom odigramo eno igrico in jo tudi predstavimo sorodnikom. Lutke so nam dale strokovne delavke v vrtcu, prav tako tudi knjigico, po kateri smo uporabili besedilo.

16. Sodelovanje pri igri z lutkami.

Skoraj 70% anketirancev ni nikoli dobilo priporočila v zvezi idejami o dejavnostih v zvezi z lutkami. Pri tistih, ki pa so jih dobili, je bilo to največkrat v obliki vabila na lutkovno predstavo.

Glede na rezultate lahko ugotovim, da se večina anketirancev zaveda, da lutka igra pomembno vlogo pri otrokovem razvoju, saj lahko pooseblja tako domišljajske like kot tudi vse tiste osebe, stvari, ki v danem trenutku niso ob njem.

Razvidno je, da prihaja premalo spodbude s strani strokovnega osebja v vrtcih, kar pomeni, da bi bilo treba strokovne delavke dodatno motivirati. To je tudi zanje priložnost, da »zdramijo« notranjega otroka in s svojim zgledom spodbudijo tako starše kot tudi otroke in posledično tudi babice, dedke, ostale sorodnike in tudi prijatelje.

Staršem in vzgojiteljem je lahko lutka prijeten in obenem učinkovit vzgojno-izobraževalni pripomoček, druženja in praznovanja pa bi lahko postala druženja in praznovanja z vsebino. Zakaj ne bi skupaj priredili lutkovno predstavo in vzdrževali tradicijo tako, da bi vsako leto organizirali družinsko lutkovno predstavo? Zgolj v razmislek.

4. ZAKLJUČEK:

Po vseh dejavnostih s hčerko in otroki v vrtcu lahko ugotovitve in spoznanja, do katerih sem prišla, strnem v jasen in predviden rezultat. Knjiga Travnik kliče je definitivno čudovit pripomoček, tako za starše, tete, strice, babice in dedke kot za strokovne delavce vseh vzgojno-izobraževalnih ustanov. Vse ideje, ki sem jih črpala iz knjige, so bile zelo raznolike, vsako dejavnost sem lahko prilagodila temi, ki je bila takrat aktualna. Nikoli nisem imela na voljo le ene dejavnosti glede na določeno tematiko, saj se z malo domišljije ob listanju knjige kar sama od sebe ponujajo in vabijo k izdelavi najrazličnejših lutk in iger z njimi. Knjiga zajema vse dejavnosti, ki so potrebne za celosten razvoja otrok, od prepevanja otroških pesmic, iskanja rim, izdelovanja najrazličnejših lutk do pripovedovanja zgodbic in ustvarjanja zdravih dobrot v kuhinji.

Odličen pripomoček so sličice, s pomočjo katerih lažje oblikujemo dejavnosti saj so ključ do idej, kako izpeljati igro. Tako nas vodijo do predlogov, kako izdelamo lutko, kaj za njo potrebujemo, katero knjigo si lahko izposodimo v knjižnici, kakšna vprašanja in pobude lahko uporabimo v nadaljevanju itd. S pomočjo knjige in dejavnosti poskrbimo za sproščeno vzdušje otrok, za igro in premagovanje najrazličnejših strahov.

Lutka, ki je priložena knjigi, preverjeno postane atraktivna igrača, ki z malo truda in dobre volje postane prav posebna vez med otrokom in odraslim. Izredno velikega pomena se mi zdijo ideje za izdelavo lutk, saj so preproste in je večino mogoče izdelati iz odpadnih materialov, od ostankov papirnatih rolic, embalaže, starih nogavic ali rokavic, plastenk, papirja do volne in konec koncev je za igro dovolj že stara zaprašena plišasta igrača, ki jo najdemo v vsakem domu.

Ni denar tisti, ki bi ga za tovrstno kakovostno preživljanje časa z otrokom potrebovali. Potrebujemo le čas, kanček domišljije in ogromno srce.

Za zaključek diplomske naloge bom uporabila misel oziroma dejstvo, ki mi je zelo pri srcu in se do potankosti strinjam z njim:

»Če nikomur ne uspe prodreti v otrokovo notranjost, se navadni lutki to posreči.« (Slavko Hočevar)

5. VIRI:

- Batistič Zorec M. (2006), Teorije v razvojni psihologiji, Ljubljana: Littera picta , Pedagoška fakulteta
- Borota B., Geršak V., Korošec H., Majaron E. (2006), Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk, Koper: Pedagoška fakulteta
- Korošec H., Majaron E. (2002), Lutka iz vrtca v šolo (zbornik prispevkov iz teorije in prakse), Unigrafika Štore, Pedagoška fakulteta
- Majaron E. (2000), Lutka – idealna povezava didaktičnih smotrov št. 56 (časopis), Novo mesto : Kulturno umetniško društvo Klemenčičevi dnevi
- Majaron E., Grginič M. (2011), Travniki kliče: mala knjiga za predšolske otroke, Mengeš: Založba Izolit

6. PRILOGA

ANKETA

Lutka med domom in vrtcem

Spoštovani!

Prosim vas, da si vzamete nekaj minut in izpolnite anketo, ki mi bo v pomoč pri raziskovanju vprašanj za diplomsko nalogo na Pedagoški fakulteti.

Za vaš čas in trud se vam že vnaprej najlepše zahvaljujem!

Maruša Vrečko

Vnesite svoje informacije:

Spol:

Starost:

1. Kakšno asociacijo dobite, ko slišite besedo lutka?

2. Ali imaš vaš otrok svojo lutko ?

a.) da

b.) ne

3. Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili pritrdilno- kako je otrok dobil lutko?

a.) izdelal jo je v vrtcu

b.) izdelali smo jo doma

c.) kupili smo jo

d.) dobil jo je za darilo

4. Ali je vaš otrok že kdaj obiskal lutkovno gledališče?

a.) da

b.) ne

5. Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili pritrdilno- s kom si je ogledal predstavo?

a.) z vrtcem

b.) s starši

c.) z babico/dedkom/sorodniki

d.) prijatelji

6. Ali menite da ima lutka pomembno vlogo v otrokovem otroštvu

a.) da

b.) ne

7. Ali menite, da je lutka lahko otrokov prijatelj? Zakaj?

8. Ali se s svojim otrokom doma kdaj igrate z lutkami?

a.) da

b.) ne

9. Ali bi si po priporočilih strokovne delavke vrtca ogledali knjigo z idejami o lutkovnih dejavnostih in se jih z otrokom tudi lotili?

a.) da

b.) ne

10. Ste že kdaj dobili kakšen predlog oziroma pobudo za lutkovne dejavnosti s strani strokovnih delavk?

a.) da

b.) ne

11. Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili pozitivno, na kratko opišite pobude oziroma predloge, ki ste jih dobili.

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisani/-a **MARUŠA VREČKO** vpisana na Pedagoško fakulteto v študijskem letu 2011/2012 kot redni/a, študent/ka na programu **PREDŠOLSKA VZGOJA**, z vpisno številko 01005184, izjavljam, da sem diplomsko nalogo z naslovom: **LUTKA MED DOMOM IN VRTCEM** napisala samostojno s korektnim navajanjem virov in ob pomoči mentorja prof. Edija Majarona.

Datum: 09.07.2012

Podpis: